

19

marca
sobota / Sat
18:00

NFM, Sala Czerwona

19 smyczków

Hartmut Rohde – dyrygent

Piers Lane – fortepian

NFM Leopoldinum – Orkiestra Kameralna

PROGRAM:

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) *Divertimento D-dur KV 136/125a* [12']

I Allegro

II Andante

III Presto

Philipp Jarnach (1892–1982) *Musik zum Gedächtnis der Einsamen* [15']

Daniel Schnyder (*1961) *Koncert na fortepian i smyczki* [15']

Philip Glass (*1937) *III Symfonia na 19 smyczków* [24']

I część

II część

III część

IV część

D. Schnyder

Ph. Glass

Symfonia z krainy *minimal music*

Artur Bielecki

Zanim program dzisiejszego wieczoru poprowadzi nas w stronę muzyki nowszej, orkiestra zaprezentuje drobną klasyczną peretkę – młodzieńcze *Divertimento D-dur* KV 136 Wolfganga Amadeusa Mozarta. To wdzięczne dzieło pełne jest pogody, uśmiechu i dowcipu, przynosi czystą radość, wyrażoną w mistrzowskiej, eleganckiej formie. Nasz podziw zmienić się może jedynie w zdumienie, jeśli uwzględnimy, że to trzyczęściowe, genialne *divertimento* skomponował zaledwie szesnastoletni młodzieniec.

Jednym z ciekawszych zjawisk w muzyce drugiej połowy XX wieku były narodziny nurtu *minimal music*. W próbach zdefiniowania tego terminu zwraca się uwagę na zapożyczenie ze sztuk plastycznych (*minimalizm*, sztuka minimalna, ang. *minimal art*), z nurtu rozwijającego się zwłaszcza w Stanach Zjednoczonych w latach sześćdziesiątych ubiegłego stulecia. Analogicznie więc do *minimal art* – z jej dążeniem do ograniczenia środków plastycznych – w muzyce *minimalizm* zakładał zdecydowane uproszczenie w dziele struktur rytmicznych, melodycznych i harmonicznym. Takie podejście pozostawało w silnej, wręcz radykalnej, opozycji wobec europejskiej czy amerykańskiej awangardy muzycznej drugiej połowy stulecia, kojarzonej z takimi twórcami, jak Stockhausen, Xenakis, Boulez czy Cage.

Minimal music ma korzenie amerykańskie, a pośród najbardziej znanych jej reprezentantów są Philip Glass, Steve Reich, Terry Riley, Michael Nyman (autor muzyki do filmu *Fortepian* w reżyserii Jane Campion). Pewne aspekty muzyki minimalistycznej możemy również odnaleźć w niektórych dziełach czołowych kompozytorów europejskich, takich jak Henryk Mikołaj Górecki, Wojciech Kilar, Arvo Pärt, John Tavener czy Tomasz Sikorski (będem byłoby jednak utożsamianie ich z tym nurtem).

Philip Glass należy do czołowych twórców z kręgu *minimal music*. Ten amerykański kompozytor urodził

się 31 stycznia 1937 roku w Baltimore. Już w wieku sześciu lat rozpoczął naukę gry na skrzypcach, potem grał na flecie, a jako dwunastolatek zaczął komponować. Kształcił się bardzo intensywnie, m.in. studiując na University of Chicago i w Juilliard School. Istotnym etapem w jego rozwoju był pobyt w Paryżu na początku lat sześćdziesiątych, kiedy to stał się uczniem słynnej Nadii Boulanger. Ówczesna awangarda muzyczna nie pociągała młodego Glassa. Właśnie w latach sześćdziesiątych zaczął się kształtować minimalistyczny styl kompozytora. Dziś Glass uważany jest za klasyka tego nurtu, choć sam kompozytor dystansuje się od terminu *minimal music* i woli określać się jako twórca muzyki opartej na strukturach repetycyjnych. Komentatorzy i krytycy podkreślają twórczą aktywność autora opery *Einstein na plaży*, a także znaczący wpływ, jaki artysta wywiera na współczesną kulturę. Na fenomen muzyki Glassa składa się m.in. wielość źródeł jego inspiracji (muzyka indyjska, arabska, rock czy nawet pop). Potrafi współpracować z artystami z różnych światów, a przy tym jest kompozytorem niezwykle płodnym, o czym świadczą jego liczne opery i symfonie, koncerty na różne instrumenty, kwartety smyczkowe, solowe utwory fortepianowe i organowe, ścieżki dźwiękowe do filmów. Warto wspomnieć o niezwykle filmie *Koyaanisqatsi* z roku 1983, w którym muzyka Philipa Glassa odgrywa jakże znaczącą rolę.

III Symfonia Glassa pochodzi z roku 1995 i napisana została dla orkiestry kameralnej ze Stuttgartu, a ściślej dla dziewiętnastu jej członków grających na instrumentach smyczkowych. Każdy z muzyków traktowany jest w tym utworze w sposób indywidualny, solowy. Dzieło składa się z czterech części, co jest wyraźnym ukłonem w stronę muzycznej tradycji. Układ części i ich charakter również – do pewnego stopnia – nawiązuje do formy klasycznej symfonii. Na tym się jednak analogie kończą, gdyż sam styl utworu niewiele ma wspólnego z tradycyjnym językiem muzycznym. Tak bliskie Glassowi struktury repetycyjne pełnią tu kluczową funkcję. Od samego początku części pierwszej zwraca uwagę puls jednostajnego rytmu, dopiero po chwili wyłania się linia melodyczna, zarysowująca strukturę po-

dobną do tematu. Motywy ukazywane są w różnych odcieniach i fakturach, podbudowuje je pulsujący rytm. Część druga przywodzi na myśl tradycyjne scherzo, rytmika staje się bardziej niespokojna i żywa. Zdecydowanie najpiękniejsza okazuje się rozbudowana część trzecia, której charakter można by określić jako kontemplacyjny. Po niedługim, wprowadzającym odcinku pojawia się tutaj ciekawy epizod w wyższych rejestrach, jego „rozświetlone” motywy mają w sobie coś transcendentnego, niemal mistycznego. Część czwarta, zgodnie z konwencją klasycznej symfonii, zamyka dzieło muzyką o energicznym, zdecydowanym charakterze.

Utwór *Musik zum Gedächtnis der Einsamen* z roku 1952 napisał Philipp Jarnach, kompozytor niemiecki o korzeniach hiszpańskich i francuskich, syn hiszpańskiego rzeźbiarza Estebana Jarnacha. Kształcił się w Paryżu, a podczas I wojny światowej jego mentorem w Szwajcarii był Ferruccio Busoni. Ostatecznie Jarnach osiadł w Niemczech, gdzie rozpoczął bardzo długą karierę kompozytora i nauczyciela (jednym z jego uczniów był Kurt Weill). Muzyka Jarnacha dość rzadko gości na polskich estradach, tym ciekawiej zapowiada się wykonanie kompozycji, poprzez którą autor pragnął upamiętnić śmierć Arnolda Schönberga, jednego z najważniejszych twórców XX wieku.

Drugim, obok utworu Glassa, współczesnym akcentem programu jest muzyka Daniela Schnydera, kompozytora i saksofonisty urodzonego w roku 1961 w Zurychu, ale mieszkającego w Nowym Jorku, co sprawia, że określa się on jako kompozytor szwajcarsko-amerykański. Schnyder jest twórcą o bardzo bogatym i zróżnicowanym dorobku, zawierającym m.in. opery, w tym *Charlie Parker's Yardbird* zamówioną przez Operę Filadelfijską. Jest przy tym reprezentantem dwóch światów: muzyki klasycznej i jazzu. Te dwa dosyć przeciwieśne kręgi przenikają się wzajemnie w interesującej kompozycji, jaką jest *Koncert fortepianowy*, napisany w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku na fortepian i smyczki. Schnyder umiejętnie zadbał w tym dziele o połączenie zewnętrznej, wirtuozowskiej efektywności partii solowej z pochodzącą bezpośrednio

z jazzu żywotowością rytmiczną i harmoniką. Ten błyskotliwy utwór może się podobać.

Hartmut Rohde

Prowadzi klasę altówki na Universität der Künste w Berlinie, jest także wykładowcą i członkiem honorowym Royal Academy of Music w Londynie. Artysta jest szczególnie ceniony przez publiczność za wyjątkowe brzmienie, różnorodność języka muzycznego, a także umiejętność poruszania się w różnych stylach począwszy od muzyki baroku po twórczość kompozytorów współczesnych, z których wielu zadedykowało mu swoje utwory (B. Dean, S.N. Eichberg, K. Mařatka, J. Ryu, D.P. Hefti, O. Mustonen). Od 2014 roku Hartmut Rohde jest dyrektorem artystycznym i dyrygentem NFM Leopoldinum – Orkiestry Kameralnej. Należy do najbardziej cenionych altowiolistów w Europie. Jest członkiem i założycielem Mozart Piano Quartet. Jako solista współpracował z takimi orkiestrami, jak Staatskapelle Weimar, NDR Rundfunkorchester Hannover, Münchner Sinfoniker, Litewska Orkiestra Kameralna czy Kammerorchester Basel pod dyktando takich dyrygentów, jak m.in. K. Nagano, G.A. Albrecht, P. Järvi, M. Zanetti i M. Sanderling.

Piers Lane

Australijski pianista zastąpił jako przekonujący i wszechstronny muzyk, który dobrze czuje się zarówno w repertuarze solowym oraz kameralnym, jak i koncertowym. Do najważniejszych ostatnich kreacji tego artysty należą prezentacje takich utworów, jak *Koncert fortepianowy* Busoniego w Carnegie Hall, prawykonanie *II Koncertu fortepianowego* C. Vine'a, napisanego dla Piersa Lane'a, z towarzyszeniem Sydney Symphony oraz London Philharmonic, a także kilka recitali solowych w Wigmore Hall. Pięciokrotnie występował jako solista podczas BBC Proms w Royal Albert Hall w Londynie, a jego repertuar koncertowy obejmuje 90 utworów, które wykonuje z wieloma najlepszymi orkiestrami i dyrygentami świata. Nadchodzące najważniejsze angaże to koncerty podczas Wimbledon Festival, w Carnegie Hall z nowo sformowaną Orchestra Now oraz długie tournée z recitalami po Australii. Piers Lane nagrał ponad 50 płyt. Jest dyrektorem artystycznym Australian Festival of Chamber Music, a ostatnio został mianowany nowym dyrektorem artystycznym Sydney International Piano Competition of Australia.

Piers Lane, fot. Eric Richmond

PEŁNE BIOGRAMY ARTYSTÓW:

www.nfm.wroclaw.pl/repertuar/biogramy

Organizator: _____

Partner strategiczny:

Bank Polski

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia, współprowadzona przez: _____

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

